

ב"ה. שלחני חודש אלול ה'תשפ"ז

לכב' אנ"ש שי' דק"ק שע"י האיחוד האירופאי בבריסל
ו-virtual community of sichos.online

תזכורת לראש השנה ועשרת ימי תשובה ה'תשפ"ז

בברכת כתיבה וחתמה טובה - לשנה טובה ומתוקה, ושנזכה להיות בראש השנה בבית המקדש השלישי ולשמוע את ה"שופר גדול!"

לוי יצחק גרליק

מספרי הטלפון שלי:

בנוא יארק: בית: 718 4936170 נייד: 347 4151122

Rabbigarelik@sichos.online

[אסור לפרסם בשום אתר או קבוצות ווצאפ וכיו"ב, בלי רשות בכתב מהעורך]

נא לתלות על המקרר וכיו"ב.

* * * *

הנסיון הראה, שכדאי שהבעה"ב והבעה"ב' סטע יקראו ביחד (והילדים), כל ערב את השייך למחרתו, בכדי להתכונן ליום המחרת כדבעי, ולמנוע היפך שמחת החג וכו', ואדרבא לגרום לשמחת החג.
גם חשוב לציין שב"ה יוצאים לאור לאחרונה כו"כ מדריכים וכו' מוועד רבני חב"ד וכו' בכ"מ - (הובאו באתר שלנו), לכן כל הבא לקמן הוא רק באופן של "תזכורת", ולא נכנסנו כלל לפרטי דינים וכו'. יש לעיין כל הפרטים שם ובמקור הדברים (השו"ע, ספר המנהגים, אוצר מנהגי חב"ד וכו').
בעמוד האחרון ישנו לוח לזמני החג באיזור נוא יארק.

לקנות ולסדר בימים שלפני ראש השנה

1. מחזוריים: לוודא שיש מספיק מחזוריים עבור כל בני המשפחה כולל הילדים שילכו לבית הכנסת להתפלל.
2. שופר: עבור הבית, הבית חב"ד, מבצעים וכו'.
3. שמיעת תקיעת שופר: לסדר ולארגן בעוד מועד היכן האשה והילדים ישמעו תקיעת שופר בראש השנה (בפרט מי שאינו יכול/ה ללכת לבית הכנסת - מאיזו סיבה שתהי' - וכיו"ב).
4. [בגד חדש עבור התוקע]: בשנה זו, היות ויום א' דר"ה חל בשבת, אין צורך לקנות בגד חדש עבור התקיעות של יום שני דר"ה¹.
5. יין: עבור ראש השנה, שבת טובה ותשעת ימי החג דסוכות.
6. דבש עבור כל החודש תשרי.
7. תפוחים מתוקים עבור הלילה הראשון של החג.
8. רמונים עבור הלילה הראשון של החג.
9. ראש איל או כבש או דג עבור הלילה הראשון של החג.
10. דגים ובשר² עבור החג.
11. גזר/מעורר (צימעס) ללילה הראשון של החג.
12. פרי חדש עבור ברכת שהחיינו בלילה השני של החג. [ישנן נשים הקונות גם בגד חדש עבור הדלקת הנרות של הלילה השני³].
13. חלות עגולות: יש נוהגים לעשות חלות עגולות לראש השנה⁴.
14. "נר ארוך" הדולק לכה"פ 26 שעות (ועדיף 48 שעות) עבור אלה שאין להם גז דולק במשך החג. גם מי שיש לו גז דולק, כדאי שידליקו נר זה, אם יש לו גם משרתת בבית, כי הרבה פעמים קורה שהמשרתת מכבה את הגז... וחייבים הנר (להבעיר האש) עבור הדלקת נרות של הלילה השני של החג (מוצאי שבת קודש) וגם אולי יצטרכו עבור הבישול של יום השני של החג.
15. 1-3 יארצייט ליכט לשבת שובה: עבור אלה שמדליקים "א תשובה ליכט" לשבת שובה⁵ [ולמנהג חב"ד מדליקים ג' נרות לשבת שובה⁶].
16. נרות של 24 שעות ליום כיפור (ולתג הסוכות): א. "לעבעדיקע ליכט" ליום כיפור⁷, [ב. ואם צריכים - גם "נר נשמה"⁸ עבור הורים שנפטרו ר"ל⁹], וג. "נר ששבת" עבור ההבדלה במוצאי יום כיפור¹⁰. וכמובן גם עבור חג הסוכות (ראה בתזכורת לחג הסוכות).

¹ שו"ע אדה"ז סת"ר ס"ז.

² שו"ע אדה"ז סתקפ"ג ס"ב. ד.

³ ראה שו"ע אדה"ז סת"ר ס"ו.

⁴ אוצר מנהגי חב"ד ע' עה.

⁵ ספר המנהגים ע' 58.

⁶ ראה התועדויות תשמ"ב ח"א ע' 67. ובסרט הקלטה שומעים בפירוש שהרבי אומר "אין שבת שובה דריי תשובה ליכט". ובספר המאמרים תש"ט ע' לו: איננו פון די מנהגים... אז מען מאכט דריי ליכט במשך עש"ת. ואכ"מ.

⁷ ספר המנהגים ע' 58.

⁸ ספר המנהגים ע' 58.

⁹ שו"ע אדה"ז סר"י ס"ה.

¹⁰ שו"ע אדה"ז סתרכ"ד סעיפים ד-ח.

17. **נרונים:** אלה שמשמשים ב"נרונים" (כוסות מזכוכית עבוד הדלקת הנרות שמוכרח לנקות אותם לפני השימוש, וישנם כמה שאלות איך להסיר הפחית (דיסקיט) ביו"ט ואכ"מ, ולכן כדאי) להכין מספיק נרונים עבור ב' ההדלקות, הן עבור ליל שבת קודש והן עבור הלילה השני של החג.
18. **Carbon Monoxide Detector** מי שיש להם גז דולק, לוודא שהאוורור בבית הוא כדבעי ושיש להם carbon monoxide detector מותקן ותקין וכו'.
19. **קישל:** לוודא שלאבא יש קישל ליום כיפור.
20. **ד' מינים:** לוודא שאבא סידר את קניית הד' מינים לסוכות.¹¹
21. **סיפוק צרכי עניים:** לתת צדקה בהרחבה עבור צרכי החג (ע"ד מעות חייטים דפסח).¹²
22. **"קרן השנה":** לפעמים הרבי ה' מעורר אודות קרן השנה עוד לפני ר"ה¹³. בשנת תשפ"ז ישנם שפ"ה ימים.

הערה נחוצה בנוגע ליום כיפור: מעוברות ומניקות (וחולים ל"ע) שהתענית קשה להן, או מי שלוקה/ת תרופות ומוכרח לקחת אותם כל יום וכמה פעמים וכו' - יבררו אצל הרופא את מצבם, ולאחרי זה להתקשר לרב. לכן – יש לסדר את הנ"ל בעוד מועד ולא לחכות לרגע האחרון!! ובפרט בשנה זו שיום כיפור חל ביום השני בשבוע, וביום ראשון רוב הרופאים אינם במשרדם. באתר שלנו ישנם כו"כ הוראות ועצות עבור חולים ל"ע או מעוברות ומניקות וכו'.

כ"ט אלול: יום הולדת אדמו"ר הצמח צדק. בשנים תשל"ב-תשמ"ז הרבי התוועד בליל כ"ט אלול באמירת מאמר דא"ח ושיחות.

ערב ראש השנה (ערב שבת קודש) – יום ההולדת של אדמו"ר הצמח צדק

סדר היום של ערב ראש השנה

- מקוה:** בבוקר האבא הולך למקוה.
לפני שהאבא הולך לביהכ"נ בבוקר, יש לקחת בחשבון ש:
1. **הסליחות** שאומרים לפני התפילה הם יותר ארוכים משאר הימים (לפעמים לערך שעה).
2. **התרת נדרים** שאומרים אחר התפילה, נמשך לכל הפחות עוד חצי שעה.
- תפלת שחרית**
* **סליחות:** אומרים הסליחות לערב ראש השנה.
* **תחנון:** אחרי סליחות - בתפילת שחרית (ומנחה) אין אומרים תחנון.¹⁴
* **שופר:** אין תוקעים בשופר.¹⁵
* **התרת נדרים:** בסוף תפלת שחרית - התרת נדרים (וכך נהג הרבי – בעודו מעוטר בטלית ותפילין) ובעשרה.
- פ"נ (פדיון נפש) והשתחוות באוהל**
א. כל אחד מוסר פ"נ בעבורו ועבור בני ביתו לידו הק' של הרבי המברך את כאו"א בכתובה וחתימה טובה¹⁶. [אלה הנמצאים בקירוב מקום נוהגים להשתטח באוהל¹⁷].
ב. וכן חותמים על הפ"נ הכללי¹⁸.
ג. המנהג הוא לצרף גם דמי פ"נ (דהיינו הצדקה שמצרפים ל"פדיון").
- צדקה לצרכי החג**
להוסיף היום בנתינת הצדקה עבור אלה הצריכים לצרכי החג (כמו "מעות חייטים" לחג הפסח)¹⁹.
- קניות והכנת המאכלים**
* לוודא שקנו והכינו את כל הדברים הכתובים לעיל, בעמוד הראשון, לקנות ולהכין בימים שלפני ראש השנה.
* יש הנוהגים לעשות **חלות עגולות**²⁰ לראש השנה.
* אין מבשלים את הדגים בחומץ²¹ [ויש אומרים שגם לא אוכלים דברים חמוצים (כמו לימון וכיו"ב) או מרירים²² אבל מותר לשים פלפלין ובצללים וכו' לתוך התבשילים ליתן בהם טעם (באופן שלא מורגש הטעם החמוץ)²³].

¹¹ מטה אפרים סתר"ג ס"ה.

¹² לקו"ש חי"ד ע' 369 ואילך. **ועוד.**

¹³ לדוגמא: התוועדות תשמ"ב ע' 13. **ועוד.**

¹⁴ סידור אדה"ז.

¹⁵ רמ"א בסתקפ"א ס"ג.

¹⁶ ספר המנהגים ע' 55.

¹⁷ ספר המנהגים ע' 55.

¹⁸ ספר המנהגים ע' 55.

¹⁹ לקו"ש חי"ד ע' 369 ואילך. **ועוד.**

²⁰ אוצר מנהגי חב"ד ע' עה.

²¹ שו"ע אדה"ז סתקפ"ג ס"ב.

²² קיצור שו"ע סק"ט ס"ט. ובנוגע לדברים חריפים - ראה יגדיל תורה (צמח צדק) ע' 2403 בארוכה. הרב מ"ש אשכנזי ע"ה מכפ"ח מתיר.

²³ ראה הנסמן בנטעי גבריאל ר"ה סכ"ח סי"א וי"ב. ובפ"ת סתקפ"ג ס"ה מביא שאם מערבבים הדברים האלה לתוך מאכל, והמאכל לא נהפך למר אלא זה נותן טעם טוב, אין חשש כלל. עיי"ש.

* אין אוכלים אגוזים ולוזים (בר"ה)²⁴.

5. הידור

* כ"ק אדמו"ר הרשב"ב נ"ע נהג לקבל על עצמו הידור נוסף לפני כל ראש השנה²⁵ [מי שנוהג כך, יקבל על עצמו ההידור "בלי נדר"].

6. תקיעת שופר

* לסדר איפה ומתי האשה והילדים ישמעו תקיעת שופר ביום השני של החג.

* לסדר איפה האבא והילדים ילכו למבצע שופר.

7. שעון שבת

* לוודא שהשעון-שבת הוא מתאים לב' ימי החג.

אמירת תהילים ערב ראש השנה

* משעה²⁶ אחת קודם תפלת המנחה ובמשך השני ימים - לנצל כל זמן פנוי לאמירת תהילים כי בשני ימים אלו צריכים להזהר מדיבור חול

עד קצה האחרון... ובכל רגע פנוי לומר תהילים.

* בר"ה ועשרת ימי תשובה מותר לומר תהילים גם בלילה²⁷.

טבילה במקוה

* בערב יום טוב הולכים לטבול במקוה²⁸ בכדי להוסיף בטהרה וקדושה²⁹.

תפלת המנחה ערב ראש השנה

* נוסח תפלת המנחה הוא כמו בערב שבת קודש: הודו, פתח אליהו³⁰, ידיד נפש, קרבנות, אשרי, שמונה עשרה, לדוד ה' אורי, עלינו.

* היות והיא התפלה האחרונה דשנה העברה עושים בה חשבון הנפש³¹.

[שנים מקרא ואחד תרגום: כשראש השנה חל בשבת אין קוראים שנים מקרא וא' תרגום בערב שבת].

השנה הבאה שנת ה'תשפ"ז

הסימן של השנה הבאה עלינו לטובה הוא³²:

זש"ה – פירושו: ז (ראש השנה ביום השבת), ש (-שלימה, דהיינו שחשון וכסלו מלאים), ה (ראש חודש ניסן ביום ה').
ימי: שפ"ה.

השנה – מעוברת.

שמיטה - שנה ה' לשמיטה.

סיום הרמב"ם: הסיום הרמב"ם בשנה זו חל ביום הבהיר כ"ח טבת.

ערב הראשון של ראש השנה ליל שבת קודש

לפני כניסת החג (והשבת)

* שיחה עם הרבנית: "הנהגת רבותינו נשיאינו, שבערב ראש השנה, סמוך לראש השנה, היו נכנסים לשוחח זמן מה עם זוגתם הרבנית... הרי זו הוראה לכל אחד ואחד"³³.

* לכוון הגז: אם ישנו צורך - להכין ולכוון את הגז עבור הבלעך של יום השבת ועבור הבישול של יום השני של ראש השנה.

* כיריים חשמליים: מי שיש להם תנור או כיריים חשמליים, שכאשר פותחים הגז האש נדלק ע"י הצתה חשמלית (spark), הנה אם רוצים להשתמש בהם בחג, הנה לפני החג צריכים לנתק את התקע (plug) מהשקע בקיר, ואז יכולים להדליק את התנור או הכיריים אבל רק ע"י אש דולקת.

* להדליק ה"נר הארוך" (למי שאין לו גז דולק) שיספיק עבור הדלקת הנרות של הלילה השני של החג (ובישול ביום השני של החג) ולהניחו במקום משומר.

* מחזורים לבית הכנסת: לזכור שהיות ויום הראשון של החג הוא בשבת, צריכים להביא את המחזורים לבית הכנסת לפני כניסת השבת.

הדלקת הנרות דליל שבת קודש, לילה הראשון של ראש השנה

1. זמן הדלקת הנרות הוא 18 (או 23) דקות לפני השקיעה, כמו בכל ערב שבת קודש (ראה הזמנים בלוח המקומי או בעמוד האחרון של התזכורת).
אם איחרה – אינה יכולה, ואסור לה להדליק (אחר השקיעה, ולא כמו בכל יום טוב שמותר להדליק גם אחרי זה, כי היום הוא שבת קודש).

²⁴ שו"ע אדה"ז סתקפ"ג ס"ו.

²⁵ ספר המנהגים ע' 56. לקו"ש ח"ב ע' 386.

²⁶ ספר המנהגים ע' 56.

²⁷ ספר המנהגים ע' 20.

²⁸ לוח כולל חב"ד.

²⁹ מטה אפרים סתקפ"א סנ"ג.

³⁰ ספר המנהגים ע' 25.

³¹ מטה אפרים סתקפ"א סנ"ז.

³² ראה התועדויות תשנ"ב ע' 10 וע' 31 בנוגע לסימן של השנה.

³³ התועדויות תשמ"ח ח"א ע' 39. הביאור בזה – ראה רשימת היומן ע' ערב ובהנסמן שם.

2. לפני הדלקת הנרות – נותנים צדקה בכמות כפולה מהרגיל, דהיינו עבור ב' ימי החג³⁴.
3. מברכים ב' ברכות: 1. של שבת ושל יום הזכרון³⁵, ו-2. שהחיינו.
4. [איש המדליק נרות, לא יברך עכשיו שהחיינו³⁶ אלא יברך בשעת הקידוש].
5. אלה שאוכלות אצל אחרים – לא לשכוח להדליק נרות שבת ויו"ט בזמן הנכון לפני השקיעה!! [לברר אצל הרב איפה עדיף שתדליק, אם בביתם או במקום האכילה].

תפלת ערבית דליל שבת קודש, לילה הראשון של ראש השנה

- * אומרים קצת תהילים לפני תפלת ערבית³⁷.
- * [הרבה פעמים, לפני תפילת ערבית (ולפעמים גם בשאר התפילות³⁸) הרבי ה' מצוה לנגן הניגון "אבינו מלכנו"³⁹. אבל כמדומני שכשראש השנה חל בשבת, לא צוה⁴⁰].
- * מתחילים קבלת שבת ממזמור לדוד⁴¹.
- * בלכה דודי: אומרים גם ברנה ובצהלה⁴² (ולא "בשמחה" כביום טוב).
- * השלום: בקדיש יתום אחר מזמור שיר ליום השבת וה' מלך: עושה שלום וכו' תפלת העמידה של ר"ה היא בנוסח הנדפס במחזורים.
- * בתפלת העמידה מוסיפים ההוספות של שבת ו: 1. זכרנו לחיים, 2. מי כמוך, 3. המלך הקדוש, 4. וכתוב, 5. ובספר חיים, 6. עושה שלום. [שכח⁴³ זכרנו, מי כמוך, וכתוב, ובספר – אם נזכר בתוך אותה הברכה לפני שסיימה, אומר במקום שנזכר, אבל לאחר שאמר "ה" שבחתימה - אינו חוזר. 1. אמר: "...וקדושים בכל יום יהללך סלה, ברוך אתה ה' המלך הקדוש" ושכח לומר "לדור ודור וכו'", אינו חוזר אלא ממשיך "אתה בחרתנו". 2. אמר (או מסופק אם אמר): "הא-ל הקדוש", ונזכר תוך כדי דיבור, אומר מיד "המלך הקדוש" וממשיך בתפילתו. 3. אמר (או מסופק אם אמר): "הא-ל הקדוש", ונזכר אחר תוך כדי דיבור, או שכבר התחיל "אתה בחרתנו", חוזר לראש התפלה. 4. אמר רק "הא-ל" ועדיין לא אמר "הקדוש", אפילו עבר תוך כדי דיבור, יכול לומר "המלך הקדוש" ואין צריך לחזור. 5. אם מסופק אם אמר "המלך הקדוש" אבל אמר את כל הנוסח מ"לדור ודור כו' ובכן תן פחדך כו'", אין צריך לחזור⁴⁴. 6. [שכח ההוספות של שבת: אם לא הזכיר כלל את יום השבת, או התפלל (רק) תפלת שבת: א. אם עדיין לא אמר יהיו לרצון השני, חוזר לאתה בחרתנו וממשיך. ב. אם כבר אמר יהיו לרצון השני חוזר לראש התפלה⁴⁵].
- * אחר תפילת העמידה אומרים: ויכולו, ברכה מעין ז', מגן אבות.. המלך הקדוש עד ברוך אתה ה' מקדש השבת. [אם הש"ץ שכח ואמר "הא-ל הקדוש", אם עדיין לא חתם הברכה חוזר, ואם חתם אינו חוזר⁴⁶].
- * לדוד מזמור וגו' (קודם קדיש תתקבל)⁴⁷ – אדמו"ר הרש"ב אמר: "הכלי להשפעות גשמיות על כל השנה, הוא הכוונה בליל ראש השנה באמירת לדוד מזמור, ושמחה יתירה על התורה בשמחת תורה"⁴⁸.
- * קדיש תתקבל (ובסיומו: עושה השלום), מזמור לדוד ה' רועי וגו'. חצי קדיש, ברכו, עלינו (אבלים או בעלי יארצייט – אומרים קדיש יתום, משניות וקדיש דרבנן. וגם בקדישים אלה אומרים לבסוף "עושה השלום").
- * אחרי תפילת ערבית אומרים א' לחבירו: לשנה טובה תכתב ותחתם (בלשון יחיד (דוקא!))⁴⁹. [לנקבה: לשנה טובה תכתבי ותחתמי⁵⁰].
- * משנת תשל"ג, אחרי תפלת ערבית הרבי ה' פונה אל הקהל בעמדו על הבימה, ומברך את כולם שלש פעמים "לשנה טובה תכתב ותחתם"! ובכל פעם ה' הקהל משיב לברכתו⁵¹.

קידוש וסעודה לילה הראשון של ר"ה ושבת

- * לפני הקידוש: שמים את הדבש ואת התפוח (ים) ואת הרימון (נים) כשהם עדיין שלמים, על השולחן [אם הרימון הוא פרי חדש – יכוון עליו כשאומר ברכת "שהחיינו" של קידוש⁵²]. שמים על השולחן גם מלח⁵³.
- * שלום עליכם, כי מלאכיו, אשת חיל, מזמור לדוד, דא היא סעודתא, אתקינו – אומרים בלחש⁵⁴.

³⁴ לקו"ש חכ"ח ע' 315.

³⁵ ספר המנהגים ע' 56. 60. וראה השקו"ט בזה – באוצר מנהגי חב"ד ע' נז.

³⁶ לוח כולל חב"ד. וראה ספר המנהגים ע' 60.

³⁷ ספר המנהגים ע' 56.

³⁸ אוצר מנהגי חב"ד ע' נח.

³⁹ ראה התועדות יום ב' דר"ה תשד"מ (התועדות ע' 27) שזה בכדי להזכיר זכות אבות – עיי"ש בארוכה.

⁴⁰ ולהעיר מלקוטי שיחות ח"ט ע' 284.

⁴¹ לוח כולל חב"ד.

⁴² ספר המנהגים ע' 60.

⁴³ הקטע לקמן רובו מלוח כולל חב"ד.

⁴⁴ אלף המגן סתקפ"ב סק"ט. וראה נ"ג ר"ה פכ"ו ס"ד.

⁴⁵ ע"פ שו"ע אדה"ז סי' תפ"ז ס"ג ובמ"ב שם ס"ק יג ואילך.

⁴⁶ ראה הנסמן בהלכות ומנהגי בי"ד חב"ד באה"ק הערה 89.

⁴⁷ ולא קודם עלינו – ספר המנהגים ע' 60.

⁴⁸ ספר השיחות תרפ"ז ע' 112.

⁴⁹ ספר המנהגים ע' 56.

⁵⁰ לקו"ש חכ"ד ע' 300.

⁵¹ אוצר מנהגי חב"ד ע' ע.

⁵² ראה האריכות בזה בפסקי תשובות סרכ"ה הערה 11.

⁵³ שו"ע אדה"ז סקס"ז ס"ח. וראה אוצר מנהגי חב"ד ע' עה-עו.

⁵⁴ ספר המנהגים ע' 56.

- * [לעיל כתבנו שאיש המדליק נרות אינו מברך שהחיינו בעת הדלקת הנרות כי הוא אומרה עכשיו בקידוש. משא"כ אשה שעושה קידוש (בעצמה), וכבר בירכה ברכת "שהחיינו" בעת הדלקת הנרות, **אינה מברכת** עכשיו שוב⁵⁵].
- * **סדר הקידוש**: יום השישי, יין (בורא פרי הגפן), קידוש (אשר בחר בנו וכו' – כולל האזכרות של שבת), זמן (שהחיינו. וכו"ל – אם צריך – יכוון גם על הרימון).
- * **טבילת פרוסת המוציא**: את פרוסת ה"מוציא" טובלין בדבש⁵⁶. [יש אומרים שהרבי טובל את פרוסת ה"מוציא" בדבש (ג' פעמים) ואחרי זה לוקח פרוסה נוספת וטובלה במלח (גם כן – ג' פעמים)⁵⁷].
- * **טבילת התפוח בדבש וברכתה**: אחר אכילת פרוסת ה"מוציא" כשיעור, לוקחים תפוח מתוק וחותרים אותו⁵⁸, וטובלים את חתיכת התפוח בדבש (אומרים שהרבי טבל ג' פעמים⁶⁰) ומברכים בורא פרי העץ, ומכוונים **שני** דברים: **א**. לפטור **גם** את הרמון בברכה זו⁶¹, **ב**. לפטור⁶² **גם** את הקינוח⁶³ – dessert – אם הוא עשוי מפרי העץ. אחר הברכה אומרים מיד את ה"יהי רצון וכו'" ורק אח"כ אוכלים מהתפוח⁶⁴.
- * **רימון**: אחרי זה [חותכים⁶⁵ ו]אוכלים הרימון⁶⁶.
- * **הסימנים**: במשך הסעודה – אוכלים הראש של הכבש או הדג והמעהרן (גזר).
- * [בנוגע למאכלים חמוצים או מרים או חריפים – ראה לעיל ב"הכנת המאכלים" בערב החג].
- בברכת המזון מוסיפים**: 1. רצה והחליצנו 2. יעלה ויבא. 3. הרחמן של שבת. 4. הרחמן של יו"ט⁶⁷. 5. הרחמן של ראש השנה.
- א. שכח "רצה" או "יעלה ויבא" או שניהם, ועדיין **לא התחיל** ברכת הטוב והמטיב (דהיינו שלא אמר "ברוך"):
1. אם שכח רק "רצה", אומר: "ברוך... שנתן שבתות... ברוך אתה ה' מקדש השבת" (ראה בסידור) וממשיך בברכת המזון.
 2. אם שכח רק "יעלה ויבא", אומר: "ברוך... אשר נתן ימים טובים... מקדש ישראל ויום הזכרון" (ראה בסידור).
 3. שכח את שניהם, אומר: "ברוך... שנתן שבתות למנוחה... ימים טובים... מקדש השבת וישראל ויום הזכרון" כנדפס בסידור.
- ב. שכח "רצה" או "יעלה ויבא" או שניהם, **והתחיל** ברכת הטוב והמטיב (דהיינו אפילו אם רק אמר "ברוך"): **חוזר** לראש ברכת המזון⁶⁸ ואומר את שניהם⁶⁹.

יום הראשון של ראש השנה יום השבת קודש

- * טבילה במקוה.
- * אין תוקעים בשופר. ולכן –
- * מותר לאכול לפני התפילה בכדי שיוכל להתפלל, כמו בכל שבת ויום טוב בבוקר.
- * להתארגן איך להביא הילדים לברכת כהנים שבסוף תפלת מוסף.
- [כל הפרטים בנוגע לתפילה הם בקובץ פני עצמו]
- * אין אומרים אבינו מלכנו בתפילה.
- * אחר "ויהי בנסוע" (לפני קריאת התורה) אומרים הי"ג מידות והרבש"ע (אפילו בשבת)⁷⁰.
- * בסוף תפילת מוסף – ברכת כהנים. ואחר השיעור תהילים אומרים: 1. ולקחת סולת ו2. שש זכירות.
- קידוש והסעודה של יום הראשון של ראש השנה ויום השבת קודש**
- * מזמור לדוד עד ויקדשו (כמו בכל שבת) אומרים בלחש⁷¹.
- * אחרי זה אומרים בקול: תקעו⁷² וגו' סברי מרנן ברוך... בורא פרי הגפן.
- * טובלים את פרוסת ה"מוציא" כמו אתמול.
- בברכת המזון מוסיפים**: 1. רצה והחליצנו 2. יעלה ויבא. 3. הרחמן של שבת, 4. הרחמן של יו"ט⁷³. 5. הרחמן של ראש השנה.
- א. שכח⁷³ "רצה" או "יעלה ויבא" או שניהם, ועדיין **לא התחיל** ברכת הטוב והמטיב (דהיינו שלא אמר "ברוך"):
1. אם שכח רק "רצה", אומר: "ברוך... שנתן שבתות... ברוך אתה ה' מקדש השבת" (ראה בסידור).
 2. אם שכח רק "יעלה ויבא", אומר: "ברוך... אשר נתן ימים טובים... מקדש ישראל ויום הזכרון" (ראה בסידור).
 3. אם שכח את שניהם, אומר: "ברוך... שנתן שבתות... ימים טובים לזכרון... מקדש השבת וישראל ויום הזכרון" (ראה בסידור)

⁵⁵ ראה כף החיים סתקי"ד סקי"ב. וראה פ"ת סתקי"ד סכ"א. סרס"ג הערה 162.

⁵⁶ שו"ע אדה"ז סתקפ"ג ס"ד.

⁵⁷ אוצר מנהגי חב"ד ע' עה.

⁵⁸ בשו"ע אדה"ז סימן רו סעיף ג כותב: "המברך על הפרי, וחותר ממנו ואוכל, לא יחתוך עד אחר הברכה, כדי שיברך על השלם למצוה מן המובחר... ואין לחוש להפסק שהיית החיתוך בין הברכה לאכילה, הואיל והוא צורך אכילה" (וראה גם בסדר ברכת הנהנין פ"ט ס"ב). ושקו"ט בזה בכ"מ בנוגע להנהגת הרבי עם התפוח. הכתוב בפנים הוא ע"פ מ"ש באוצר מנהגי חב"ד. ואכ"מ.

⁵⁹ ראה באוצר מנהגי חב"ד ע' עה. פ.

⁶⁰ ראה אוצר מנהגי חב"ד ע' עה.

⁶¹ וראה התוועדויות תנש"א ע' 323 הערה 66.

⁶² ראה ספר השיחות תש"ה ע' 4. וראה באוצר מנהגי חב"ד ע' עט מה שצ"ע על מ"ש בספר המנהגים ע' 56 שצריך לכוון שזה לא יפסור. וראה גם ב"התקשרות", ואכ"מ.

⁶³ יש אומרים שהחתכה שנותרה אחר האכילה, הרבי שם אותה בקערה של הקאמפאט של סוף הסעודה – אוצר מנהגי חב"ד ע' פ.

⁶⁴ ספר המנהגים ע' 56.

⁶⁵ ראה תורת מנחם חנ"ח ע' 3 הערה 1.

⁶⁶ ספר המנהגים ע' 56.

⁶⁷ אוצר מנהגי חב"ד ע' פד.

⁶⁸ שו"ע אדה"ז סתקפ"ח סעיפים ח-ט. סידור.

⁶⁹ ראה ספר המנהגים ע' 60.

⁷⁰ ספר המנהגים ע' 56.

⁷¹ לוח כולל חב"ד.

⁷² ואין אומרים אלה מועדי גו' גם לא אתקינו כו' – ספר המנהגים ע' 57.

⁷³ שו"ע אדה"ז סתקפ"ח סעיפים ח-ט. סידור.

- ב. שכח "רצה" או "יעלה ויבא" או שניהם, וכבר התחיל ברכת הטוב והמטיב (דהיינו אפילו אם רק אמר "ברוך"):
 1. אם שכח "רצה" (או שניהם), חוזר לראש ברכת המזון ואומר את שניהם (הן "רצה" והן "יעלה ויבא"⁷⁴).
 2. אם אמר "רצה" ורק שכח "יעלה ויבא", אינו חוזר⁷⁵, וממשיך ברכת המזון.

במשך היום של יום הראשון של ראש השנה ויום השבת קודש

* אסור⁷⁶ להכין שום דבר משבת לליל יום טוב שני אלא צריכים להכות עד אחרי צאת הכוכבים ואמירת "ברוך המבדיל בין קודש לקודש" או אחר שהתפלל תפלת ערבית ואמר בה "ותודיענו"⁷⁷ (כדלהלן בקטע "בלילה השני").

תפלת המנחה של יום הראשון של ראש השנה ויום השבת קודש

הסדר הוא: קרבנות, אשרי, ובא לציון, ואני תפילתי, קריאת התורה (האזינו), תפלת העמידה של ראש השנה עם ההוספות של שבת, (אין אומרים "צדקתך" ו"אבינו מלכנו"), לדוד ה' אורי, עלינו (לאבלים או בעלי יארצייט - קדיש יתום, משניות וקדיש דרבנן).

תשליך

* מכיון שראש השנה חל בשבת, הולכים ל"תשליך" מחר ביום השני של ראש השנה אחר תפילת המנחה לפני השקיעה⁷⁷.

לילה השני של ראש השנה (מוצאי שבת קודש) – יארצייט הרבנית שיינא הי"ד (אחות הרבנית הצדקנית)⁷⁸

* כשמגיע זמן צאת הכוכבים (ראה הזמן בלוח המקומי או בעמוד האחרון של התזכורת), לפני שמתחילים לעשות ההכנות והמלאכות (המותרות ביו"ט), צריכים להתפלל תפלת ערבית (עם ותודיענו) או לכל הפחות צריכים לומר "ברוך המבדיל בין קודש לקודש"⁷⁹.

תפלת ערבית לילה השני של ראש השנה – מוצאי שבת קודש

1. אומרים קצת תהילים לפני תפלת ערבית⁸⁰.
2. [הרבה פעמים, לפני תפילת ערבית הרבי הי' מצוה לנגן הניגון "אבינו מלכנו"⁸¹, ובקביעות של ר"ה שחל בשבת ראיתי ביומנים (תש"מ, תשמ"ג) שגם אז הרבי צוה לנגן ביום ב' של החג (לפני תפלת שחרית)].
3. מתחילים תפילת ערבית מ"שיר המעלות".
4. ותודיענו: בתפילת העמידה של תפלת ערבית של ראש השנה מוסיפים "ותודיענו". [אם שכח לומר ותודיענו אינו חוזר, אבל לפני עשיית מלאכה (המותרת ביום טוב) צריך לומר "ברוך המבדיל בין קודש לקודש"⁸²].
5. לדוד מזמור: אחר תפילת העמידה אומרים לדוד מזמור (ראה מה שכתוב בלילה מה שצריך לכוון) ואחרי זה קדיש תתקבל.
6. עלינו לשבח. (אבלים או בעלי יארצייט - קדיש יתום, משניות וקדיש דרבנן).
7. הרבי הי' אומר כל הקדישים ביום ב' דר"ה לזכרון גיסתו הרבנית הצדקנית מרת שיינא הי"ד.
8. משנת תשל"ג, אחרי תפלת ערבית הרבי הי' פונה אל הקהל בעמדו על הבימה, ומברך את כולם שלש פעמים בברכת "גוט יום טוב!" ובכל פעם הי' הקהל משיב לברכתו.

עישון

אלה שמעשנים – בראש השנה נמנעים מזה... וישפיעו גם על מכירהם⁸³.

הדלקת הנרות לילה השני של ראש השנה - מוצאי שבת קודש

- * שמים את הפרי החדש על השולחן לפני הדלקת הנרות (או לובשת בגד חדש), ומכוונת בברכת שהחיינו גם על הפרי (או הבגד חדש). אם אין פרי חדש (או בגד חדש) מכל מקום מברכים שהחיינו⁸⁴.
- * נוהגין להדליק את הנרות סמוך ולפני הקידוש, בכדי לסמוך את ברכת שהחיינו לאכילת הפרי החדש⁸⁵.
- * הדלקת הנרות היא באמצעות הבערה מאש דולקת.
- * מברכים ב' ברכות: 1. של יום הזכרון. 2. שהחיינו.
- * אלה שאוכלות אצל אחרים – לא לשכוח להדליק נרות יו"ט. לא להתחיל הקידוש עד אחרי שכל הנשים הדליקו את הנרות.

⁷⁴ ספר המנהגים ע' 60.

⁷⁵ סידור אדה"ז. אבל בלילה פנ חוזר, וידועה השקו"ט בזה, הובאה באוצר מנהגי חב"ד ע' פד.

⁷⁶ שו"ע אדה"ז סתנ"ה סי"א. תצד סי"ד.

⁷⁷ ראה בארוכה באוצר מנהגי חב"ד ע' קמו.

⁷⁸ ראה ספר המאמרים תשי"א בתחילתו.

⁷⁹ שו"ע אדה"ז סרצ"ט סי"ז ואילך.

⁸⁰ ספר המנהגים ע' 56.

⁸¹ ראה התועדות יום ב' דר"ה תשד"מ (התועדות ע' 26).

⁸² לוח כולל חב"ד.

⁸³ ספר המנהגים ע' 56. אוצר מנהגי חב"ד ע' נג.

⁸⁴ ע"פ שו"ע אדה"ז סת"ר סעיפים ה-ז.

⁸⁵ מטה אפרים סתקצ"ט ס"ט. ושם מוסיף שלכן אם לובשת בגד חדש, היא יכולה להדליק מיד אחר צאת הכוכבים ואינה צריכה להמתין לקידוש.

קידוש וסעודה לילה השני של ראש השנה - מוצאי שבת קודש

1. שמים את הפרי החדש לפני המקדש, וכשאומר שהחיינו בקידוש מסתכל על הפרי החדש ומכוון גם עליו⁸⁶. אם אין פרי חדש מכל מקום מברכים שהחיינו⁸⁷.
2. הסדר של הקידוש הוא: **יקנה"ז**, דהיינו: זין (סברי מרגן וברכת בורא פרי הגפן), קידוש (אשר בחר בנו), נר (ברכת בורא מאורי האש), הבדלה (המבדיל בין קודש וכו'), זמן (שהחיינו). [אין מברכים על בשמים ואין מריחים בהם].
3. כשאומרים ברכת בורא מאורי האש, אין מקרבים את הנרות ואין מאחדין השלהבות שלהם, וכן אין מביטים בצפרנים. ורק, בעת ברכת בורא מאורי האש, מסתכל בנרות כמו שהם כל אחד בפני עצמו⁸⁸.
4. **אכילת הפרי חדש**: מיד אחר קידוש (לפני נטילת ידיים) מברכים על הפרי החדש (ואין מברכים שוב שהחיינו) ואוכלים ממנו כזית, ומברכים ברכה אחרונה רק על הפרי [בורא נפשות רבות]. ואם הפרי משבעת המינים יברך "על העץ ועל פרי העץ" ולא על היין⁸⁹.
5. אח"כ נוטלים ידים לסעודה.
6. טובלים את פרוסת ה"המוציא" כמו אתמול.
7. התפוח בדבש, הסימנים והרימון לסימנא טבא, אוכלים רק בלילה הראשון⁹⁰.
8. בברכת המזון מוסיפים: 1. יעלה ויבא. 2. הרחמן של יו"ט. 3. הרחמן של ר"ה.
9. שכח "יעלה ויבא" בברכת המזון:
 1. אם עדיין לא התחיל ברכת הטוב והמטיב, אומר "ברוך...אשר נתן ימים טובים... ויום הזכרון" (ראה בסידור).
 2. אם אמר "ברוך" של ברכת הטוב והמטיב **חוזר** לראש ברכת המזון⁹¹.

יום השני של ראש השנה יום ראשון בשבוע

- * טבילה במקוה⁹².
- * הבריאם לא אוכלים לפני התקיעות⁹³ (לכא"ז⁹⁴ זה לא כולל נשים, בפרט שהרבה פעמים הן צריכות לחכות לשמוע התקיעות עד אחרי התפילה).
- * [כל הפרטים השייכים לתפילה הם במסמך בנפרד].
- * [בקביעות של ר"ה שחל בשבת ראיתי ביומנים (תש"מ, תשמ"ג) שאז הרבי צוה לנגן ביום ב' של החג לפני תפילת שחרית]
- * אומרים אבינו מלכנו בסיום תפילת שחרית.
- * **תקיעת שופר**: אחרי (תפילת שחרית וקריאת התורה ו)ההפטרה – מתכוננים לתקיעת שופר.
- * **יזכור**: כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ ה'אומר "יזכור" בלחש אחר ההפטרה לפני התקיעות⁹⁵ (וכיון שאומרים בלחש, אלה שיש להם הורים אין צריכים לצאת מבית הכנסת).
- * **תקיעת שופר**: בקביעות כזו, של יום טוב של ראש השנה שחל להיות בשבת, התוקע אינו צריך ללבוש בגד חדש עבור ברכת שהחיינו (כי עדיין לא בירך שהחיינו על השופר⁹⁶).
- * בסוף תפילת מוסף – ברכת כהנים.
- * התוקע⁹⁷ עבור **איש (או אנשים ונשים)**, והתוקע כבר יצא ידי חובתו בתקיעות אחרות – א' השומעים **איש** יברך ויוציא את האחרים. (אם אף א' מהאנשים אינם יכולים לברך, יכול התוקע לברך עבורם (והם יענו אמן)). אבל התוקע עבור **אשה (או נשים)**, האשה תברך (או אחת עבור כולן), אבל התוקע אינו יכול לברך עבורן. אם אינן יכולות לברך, כדא להכין דף שיברכו בעצמן, או יתקע בלא ברכה.

הקידוש והסעודה של יום שני של ראש השנה

- * הנוסח של הקידוש הוא: תקעו⁹⁸ וגו' סברי מרגן.. בורא פרי הגפן.
- * טובלים את פרוסת ה"המוציא" כמו אתמול.
- * בברכת המזון מוסיפים: 1. יעלה ויבא. 2. הרחמן של יו"ט. 3. הרחמן של ר"ה.
- * שכח "יעלה ויבא" בברכת המזון:
 1. אם עדיין לא התחיל ברכת הטוב והמטיב, אומר "ברוך...אשר נתן ימים טובים...את יום הזכרון" (ראה בסידור).
 2. אם אמר "ברוך" של ברכת הטוב והמטיב **אינו חוזר** לראש ברכת המזון אלא ימשיך לומר את ברכת המזון⁹⁹.

⁸⁶ סידור אדה"ז. שו"ע אדה"ז סת"ר ס"ו.

⁸⁷ שו"ע אדה"ז סת"ר סעיפים ה-ז.

⁸⁸ ספר המנהגים ע' 39.

⁸⁹ ספר השיחות תש"ה ע' 4. אוצר מנהגי חב"ד ע' פב.

⁹⁰ אוצר מנהגי חב"ד ע' פב.

⁹¹ סידור אדה"ז.

⁹² אוצר מנהגי חב"ד ע' צ.

⁹³ אוצר מנהגי חב"ד ע' צ.

⁹⁴ קיצור שו"ע סקכ"ט ס"ט.

⁹⁵ אוצר מנהגי חב"ד ע' קו.

⁹⁶ שו"ע אדה"ז סת"ר בסופו.

⁹⁷ ראה נתיבים בשדה השליחות חלק שני פרק ט באריכות כל הפרטים בזה.

⁹⁸ אין אומרים אלה מועדי גו' וגם לא אתקינו וכו' – ספר המנהגים ע' 57.

⁹⁹ סידור אדה"ז. אבל בלילה **כן** חוזר. וידוע השקו"ט בזה. ראה אוצר מנהגי חב"ד ע' פד.

במשך היום של יום שני של ראש השנה

* **מבצע שופר:** הולכים לזכות יהודים ב"מבצע/מצות שופר". [התוקע עבור אחרים והוא כבר יצא – ראה לעיל אחרי תפילת מוסף].

מנחה של יום שני של ראש השנה

* קרבנות, אשרי, ובא לציון, תפלת העמידה של ראש השנה, אבינו מלכנו, לדוד ה' אורי. עלינו. (אבלים או בעלי ירצייט - קדיש יתום, משניות וקדיש דרבנן).

תשליך

* מכיון שיום הראשון של ראש השנה חל בשבת, הולכים ל"תשליך" ביום השני, אחר תפילת המנחה ולפני השקיעה¹⁰⁰.

התוועדות לפני סוף החג

* הרבי נוהג לערוך התוועדות שמתחילה לפני השקיעה.

- א. הרבי נוטל ידיים (ומורה לגבאי שיכריז שאלה שעדיין לא נטלו ידיים ילכו ליטול ידיים). אומרים לחיים. מנגנים את הניגונים של כל הרבנים (ולפעמים הרבי מורה גם להזכיר השמות של כל רבי לפני הניגון "שלו"י¹⁰¹).
- ב. הרבי אומר מאמר דא"ח ושיחות, ברכת המזון, תפלת ערבית, הבדלה וחלוקת כוס של ברכה.

במכתב לפני ראש השנה תשי"א כותב הרבי: סיפר כ"ק מו"ח אדמו"ר: כ"ק אאמו"ר הרה"ק הנה המאמר חסידות דיום שני דר"ה ה' ממשיך באמירתו ונכנס בליל מוצאי יו"ט. והטעם - כדי להמשיך ההמשכות דארבעים ושמונה שעות דר"ה בעולם, אשר בכל הענינים יה' נשמע (ז"ק הערין) ויאיר אור החסידות. ואני בהצעת, אשר גם כאו"א ינהוג כן לחבר שעות דר"ה והתחלת מוצאי ר"ה בלימוד החסידות, ובשביל אשר סללו לנו נשיאנו - יומשך גם לנו בכל ענינינו אור החסידות עד למטה מטה. המברך ומתברך בכתובה וחתומה טובה.

עפ"ז:

חסידים נוהגים להתוועד כנ"ל, ונוהגין ליטול ידיים, המוציא, אמירת לחיים, **לחזור מאמר דא"ח**, לנגן הניגונים של כל הרבנים ושל אביו של הרבי הרה"ג הרה"ח והמקובל וכו' הרב לוי יצחק, ולאחרונה מוסיפים לנגן גם הניגונים של הרבי (אלה שהרבי לימד במשך השנים), דהיינו: 1. צמאה לך נפשי. 2. והיא שעמדה. 3. דרכך אלוקינו. 4. אסדר לסעודתא. 5. כי אני עמך (ששרים ביוה"כ). 6. צמאה לך נפשי... עך טי דורין. 7. שאמיל. 8. רחמנא דעני. 9. אתה בחרתנו. 10. אנעים זמירות. 11. סטאו יא פיתו. 12. הוא אלקינו. 13. כי אנו עמך (השני). 14. האדרת והאמונה (הצרפתי).

ברכת המזון אחרי ההתוועדות

יעלה ויבא והרחמן: הפארבריינגען נמשך בדרך כלל לתוך הלילה, ומ"מ אומרים יעלה ויבא והרחמן של יו"ט והרחמן של ר"ה בברכת המזון. ואחרי זה מתפללים תפלת ערבית כדלקמן:

מוצאי החג של ראש השנה ראה הזמן בלוח המקומי או בסוף התזכורת

תפלת ערבית של מוצאי החג

* בתפלת ערבית של מוצאי החג: צריכים לזכור לומר **שמונה** דברים: 1. זכרנו לחיים, 2. מי כמוך, 3. המלך הקדוש, 4. אתה חוננתנו, 5. המלך המשפט, 6. וכתוב, 7. ובספר חיים, 8. עושה השלום. [טעה או שכח משהו, ראה להלן בעשי"ת. שכח אתה חוננתנו – דינו כמו בכל השנה].

* אין אומרים "ויהי נעם" ו"ואתה קדוש".

האיחולים

* האיחול במוצאי ראש השנה הוא: "א גוט יאר"¹⁰². במשך עשרת ימי תשובה: "א גמר חתימה טובה"¹⁰³.

הבדלה (וההכנות למחר – צום גדלי')

* מבדילים כרגיל אבל בלי בשמים ונר (ומובן שגם אין מברכים עליהם). אין אומרים ויתן לך.

* **להתארגן עבור מחר**, כדלקמן, כי הוא יום התענית (צום גדלי'). ראה הפרטים להלן אחרי "עשרת ימי תשובה".

הערה נחוצה בנוגע ליום כיפור: מעוברות ומניקות (וחולים ל"ע) שהתענית קשה להן, או מי שלוקח/ת תרופות ומוכרח/ת לקחת אותם כל יום וכמה פעמים וכו' - **יבררו אצל הרופא** את מצבם, **ולאחרי זה** להתקשר לרב. לכן – יש לסדר את הנ"ל בעוד מועד **ולא לחכות לרגע האחרון!!** ובפרט בשנה זו שיום כיפור חל ביום השני ובערב יום כיפור (יום ראשון) הרופאים לא נמצאים במשרדם...

עשרת ימי תשובה

* בין ר"ה ליום כיפור ישנם שבעה ימים רצופים, כל שבעת ימי השבוע, כנגד שבעת ימי השבוע שבכל השנה כולה, שבהם נעשה התיקון והשלימות דשבעת ימי השבוע דשנה שעברה, וההכנה לשלימות העבודה דשבעת ימי השבוע דשנה החדשה, יום ראשון כנגד יום ראשון וכו' ושבת שובה כנגד כל השבתות¹⁰⁴.

¹⁰⁰ אוצר מנהגי חב"ד ע' קמו.

¹⁰¹ לקו"ש חי"ט ע' 284.

¹⁰² אוצר מנהגי חב"ד ע' קנה.

¹⁰³ כך כתוב בכו"כ אגרות קודש ושיחות. וראה אוצר מנהגי חב"ד ע' יא. ובריבוי פעמים – הי' לשון קדשו: "א חתימה און א גמר חתימה טובה" וכו'.

¹⁰⁴ ספר השיחות תשנ"ב ע' 20.

תהילים

* בעשרת ימי תשובה אומרים תהילים גם בלילה¹⁰⁵.

תפלות שחרית של כל עשרת ימי תשובה (וראה להלן בנוגע לצום גדלי')

* **שיר המעלות:** אחרי ישתבח, לפני קדיש וברכו, מוסיפים לומר "שיר המעלות ממעקים".

* **בשמונה עשרה:** בתפילות העמידה מוסיפים **שבעה** (7) דברים: זכרנו לחיים, מי כמוך, המלך הקדוש, המלך המשפט, וכתוב, ובספר חיים, עושה שלום.

● שכח¹⁰⁶ "זכרנו", או "מי כמוך", או "וכתוב", או "ובספר" – אם נזכר בתוך אותה הברכה לפני שסיימה אומר במקום שנזכר, אבל לאחר שאמר "ה" שבחתימה – אינו חוזר.

● אמר (או מסופק אם אמר): "הא-ל הקדוש" ונזכר תוך כדי דיבור, אומר מיד "המלך הקדוש".

● אמר (או מסופק אם אמר): "הא-ל הקדוש" ונזכר אחר תוך כדי דיבור או כבר התחיל "אתה חונן", חוזר לראש התפלה.

● אמר: רק "הא-ל" ועדיין לא אמר "הקדוש" אפילו עבר כדי דיבור יכול לומר "המלך הקדוש" ואין צריך לחזור.

● אמר "מלך אוהב צדקה ומשפט" ונזכר תוך כדי דיבור, אומר מיד "המלך המשפט".

● אמר "מלך אוהב צדקה ומשפט" ונזכר אחר כדי דיבור, או התחיל לומר "ולמשינים", או לגמרי שכח "המלך המשפט", גומר תפלתו, וטוב שיתפלל עוד הפעם בתורת נדבה.

* **אבינו מלכנו:** אומרים אבינו מלכנו הארוך כל יום בשחרית ובמנחה (חוץ מערב שבת במנחה, שבת וערב יום כיפור או ביום שאין אומרים תחנון – ראה בהערה¹⁰⁷).

* **התרת נדרים:** מי ששכח לעשות התרת נדרים בערב ראש השנה, יכול להשלים במשך עשרת ימי תשובה¹⁰⁸.

צום גדלי' – ג' תשרי

הכנות להתענית

* חולים, מעוברות ומיניקות (דהיינו תוך כ"ד חודש מלידת התינוק גם אם התינוק הפסיק לינוק) וכו' פטורים/ות מהתענית אבל לא יתענגו בתענוגים אלא יאכלו רק מה שהם צריכים לבריאותם¹⁰⁹.

* מי שהתענית קשה להם/ן, שיתקשרו לרב **בעוד מועד**.

* התענית מתחילה בבוקר, מעלות השחר¹¹⁰ (ראה הזמנים בלוח המקומי או בסוף התזכורת).

* לכן, אחרי שהולכים לישון, אפילו אם קמים באמצע הלילה, אסור לאכול. מי שהתענית קשה לו, ויותר קל לו להתענות אם יאכל בבוקר מוקדם, צריך לעשות **תנאי** (בדיבור) לפני שהולך לישון, שרוצה לקום בבוקר מוקדם לפני עלות השחר לאכול, אבל צריך לסיים האכילה והשתי לפני עלות השחר¹¹¹.

תפלת שחרית צום גדלי'

* **שיר המעלות:** אחר "ישתבח" מוסיפים "שיר המעלות".

* **שמונה עשרה:** בתפלת העמידה מוסיפים כל **השבע** הוספות של עשרת ימי תשובה, כדלעיל ב"עשרת ימי תשובה". (אם שכח – ראה לעיל ב"עשרת ימי תשובה").

* **בחזרת הש"ץ:** הש"ץ אומר "עננו" כבר נוספת, בין גואל לרופא. [אם שכח עננו: אם נזכר לפני שאמר (ברוך אתה) "ה'" (רופא וכו') חוזר ואומר עננו ורפאנו. אבל אם כבר אמר "ה'" (שלפני "רופא") אז אומר עננו בשומע תפילה ויחתום ברוך אתה ה' העונה¹¹² בעת צרה ושומע תפלה. אם שכח גם שם, יאמרה כברכה בפני עצמה אחר שים שלום¹¹³].

* **סליחות:** אומרים סליחות באמצע תפלת שחרית, בסוף ה"והוא רחום" ליום שני, לפני "שומר ישראל"¹¹⁴.

* **אבינו מלכנו:** אחר הסליחות אומרים אבינו מלכנו הארוך. אומרים "כתבנו" כמו בעשרת ימי תשובה¹¹⁵.

* [קוראים בתורה "ויחל", חצי קדיש ואין אומרים ההפטר. ואח"כ אומרים "אשרי" "למנצח" "ובא לציון" וכו' וממשיך התפלה כרגיל].

תפלת מנחה צום גדלי'

* **מנחה:** [קוראים בתורה "ויחל" עם ההפטר. אחר ההפטר מחזירין הס"ת לארון קודש וחצי קדיש].

* **עננו:** המתענים [וראה בהערה¹¹⁶ בנוגע לאלה שאין מתענים] אומרים **עננו** אחרי "אל תשיבנו" שבברכת "שמע קולנו" (שכח¹¹⁷ לאומרו ונזכר אחרי שאמר "ה" (של "ברוך אתה ה' שומע תפלה") אומרו אחרי "אלקי נצור" לפני ה"יהי לרצון" השני. אם עקר רגליו – אינו חוזר על התפילה).

¹⁰⁵ ספר המנהגים ע' 20.

¹⁰⁶ בכל הסעיף הזה ראה בלוח כולל חב"ד.

¹⁰⁷ בימים שאין אומרים תחנון (כגון שיש בעל ברית, חתן וכו'), וע"פ השיחה ד' תשרי תשל"ה, שאין אומרים אבינו מלכנו.

¹⁰⁸ נסמן בנג פ"ז ס"ה.

¹⁰⁹ ראה בארוכה בפ"ת בסתק"ג ובהנמסר שם.

¹¹⁰ שו"ע סתק"ד.

¹¹¹ שו"ע תקס"ד. וראה בארוכה בפ"ת על אתר.

¹¹² זהו הנוסח הכתוב בלוח כולל חב"ד, אבל ידידי הרה"ג רלווי"צ ראסקין שליט"א העיר לי שאולי צ"ל הלשון העונה לעמו ישראל בעת צרה וכו'. ואכ"מ.

¹¹³ שו"ע אדה"ז סק"ט ס"ה. לוח כולל חב"ד.

¹¹⁴ מכתב הרבי שנדפסה לפני הסליחות של צום גדלי' (ודלא כשאר התעניות שאומרים אחרי תחנון או אחרי "כי אין עוזר").

¹¹⁵ שמעתי מהרב מארלאו ז"ל.

¹¹⁶ א. מי שאינו מתענה ואוכל כרגיל (חולה ר"ל וכו') אינו אומר עננו. ב. מי ששכח ואכל יותר מכשיעור (שדינו שחייב להמשיך הצום) אומר בעננו "ביום צום התענית הזה". ג. אם אכל פחות מכשיעור יכול לומר עננו כרגיל. – ע"פ פסקי תשובות סתק"ה בתחילתו.

¹¹⁷ לוח כולל חב"ד.

* הש"ץ אומר "עננו" בין גואל לרופא. [אם שכח עננו: ראה לעיל בשחרית].
 * תחנון, אבינו מלכנו הארוך: אחר תפלת העמידה אומרים תחנון ו"אבינו מלכנו" הארוך. אומרים "כתבנו" כמו ב"עשרת ימי תשובה".
 * דברי כיבושיו: הרבי נוהג לומר דברי כיבושין אחרי תפלת המנחה.¹¹⁸

ו' תשרי - יום הסתלקות הרבנית הצדקנית מרת חנה ע"ה - אמו של הרבי

* הרבי נוהג להתוועד ביום זה ובדרך כלל גם עורך סיום מסכת.
לכבוד ו' תשרי מצו"ב מכתב מהרבנית חנה ע"ה למשפחתינו:

ב"ה [אייר תשכ"ב]

משפחת גארעליק הנכבדה יחיו

שלום וברכה!

המכתב והתמונות קבלתי במועדם. תודה.
הילדים נעימים ויפים תקבלו מהם רב נחת בכל הפרטים
כחפצכם. לוייצחק בלי עה"ר [עין הרע] א גאנצער בחור.
בברכת כל טוב אסיים.
ד"ש והצלחתכם

חנה שניאורסאהן

ד"ש ואיחולים טובים להעלמה פאזנער

[illegible]

ערב שבת קודש – שבת (ת)שובה – ח' תשרי - פרשת האזינו

*** במנחה ערב שבת קודש:**

1. מתפללים מנחה כמו בכל ערב שבת קודש.
2. **אין אומרים אבינו מלכנו**¹¹⁹.

* הנרות שמדליקים לפני שבת (חוץ מהדלקת הנרות של שבת):

1. נוהגים להדליק, לפני כניסת השבת, "א תשובה ליכט"¹²⁰.
2. [למנהג חב"ד מדליקים ג' נרות לשבת שובה]¹²¹.

ליל שבת קודש שבת שובה

* **שבע ההספות שבתפילת העמידה (המלך הקדוש וכו'):** בתפילת העמידה של ערבית, שחרית, מוסף, ומנחה של שבת, צריך לזכור להוסיף ההוספות של "עשרת ימי תשובה".

* **בברכה מעיר שבע – מגן אבות:** אומרים "המלך הקדוש"¹²². [אם הש"ץ שכח ואמר "הא-ל הקדוש", אם עדיין לא חתם הברכה חוזר, ואם חתם אינו חוזר¹²³.]

* המוציא בדבש: לכא' טובלים פרוסת ה"המוציא" בדבש¹²⁴ אבל שמים גם מלה על השולחן¹²⁵.

יום השבת קודש – שבת שובה

* שיר המעלות אחרי ישתבח.

* לפני מוסף אומרים אב הרחמים¹²⁶.

* **דרשה שבת שובה:** נהגו בדורות האחרונים שהרב דורש הלכות החג בשבת שובה.¹²⁷

¹¹⁸ לקו"ש ח"כ ע' 352 ועוד.

119 שו"ע אדה"ז סתר"ב ס"ב.

¹²⁰ ספר המנהגים ע' 58.

¹²¹ ראה התוועדויות תשמ"ב ח"א ע' 67. וראה ספר המאמרים מלוקט ג ע' טז.

122 סידור אדה"ז.

¹²³ ראה הנסמן בהלכות ומנהגי בי"ד חב"ד באה"ק הערה 89.

¹²⁴ אוצר מנהגי חב"ד ע' קע.

¹²⁵ שו"ע אדה"ז סקס"ז ס"ח. וראה אוצר מנהגי חב"ד ע' עה-עו.

126 לוח כולל חב"ד.

¹²⁷ שו"ע אדה"ז סתכ"ט ס"ב. ובארוכה בלקו"ש ח"ג ע' 953 ואילך.

* **התוועדות:** הרבי מתוועד בשבת זו.

* **במנחה:** קורין בתורה פרשת "וזאת הברכה". אומרים "צדקתך", לדוד ה' אורי, עלינו (לאבלים – קדיש יתום, משניות וקדיש דרבנן).

מוצאי שבת טובה ראה הזמן בלוח המקומי או בסוף העמוד.

* במוצאי שבת אין אומרים ויהי נועם ו-ואתה קדוש¹²⁸.

* **קידוש לבנה:** נוהגים שאין מקדשים את הלבנה עד מוצאי יום הכיפורים¹²⁹.

* **הבדלה** – כרגיל.

בברכת כתיבה וחתימה טובה ולשנה טובה ומתוקה, ושנזכה תיכף ומיד להתגלות מלכנו משיחנו.

לוי יצחק גרליק

Rabbigarelik@sichos.online

Times for **Rosh Hashono 5787 for N.Y. area ONLY:**
(from *Luach Colel Chabad* and *Chabad.org*)

Rosh Hashono (Shabbos) Candle lighting on Erev Yom Tov: 6:53 pm
Tzeis Hakochovim the first night of Yom Tov: 7:39 pm

First day: Honeitz Hachama: 6:34 am
Sof Zman Krias Shma: 9:40 am
Shkia: 7:10 pm
Tzeis Hakochovim (candle lighting after): 7:51 pm

Second Day:
[Alos Hashachar: 5:07 am]
Honeitz Hachama: 6:35 am
Sof Zman Krias Shma: 9:40 am
Shkia second day of Yom Tov: 7:08 pm
Motzoei Yom Tov: 7:49 pm

Tzom Gedalia: Alos Hashachar (fast starts): 5:08 am
Shkia: 7:06 pm
Fast ends: 7:34 pm

Erev Shabbos Shuva Candle lighting: 6:41 pm
Shabbos Shuva
Sof Zman Krias Shma: 9:42 am
Shkia: 6:58 pm
Motzoei Shabbos: 7:39 pm

¹²⁸ סידור אדה"ז.

¹²⁹ ראה בארוכה אוצר מנהגי חב"ד ע' רמח ואילך.